

Василь Горбачук, Максим Дунаєвський, Сейт-Бекір Сулейманов (Київ)
ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ Й РІВНОСТІ

Регіональні економічні стратегії на державному рівні часто спрямовані на поліпшення міжрегіонального розподілу випуску і доходу, незважаючи на можливе зниження при цьому агрегованого випуску. Для такого поліпшення у США у 1965 р. прийнято Закон про Аппалачський регіональний розвиток і Закон про громадські роботи й економічний розвиток. Якщо розподіл ресурсів конкурентним ринком максимізує агрегований випуск [1] (один з авторів роботи [1] – Нобелівський лауреат 1970 р., а інший – Нобелівський лауреат 1987 р.), то будь-яка стратегія на поліпшення міжрегіональної рівності знижуватиме агрегований випуск, коли немає перерозподілу доходу через паушальні (lump sum) трансфертні платежі, які не чіпають власне виробництва. За традиційною теорією економіки добробуту, такого перерозподілу доходу можна досягати через паушальні податки і допомоги [2]. Проте в реальності наявні засоби перерозподілу доходу (акцизи, податки на нерухомість, соціальні допомоги) напевне впливають на стимули людей до праці.

Постановка проблеми. Оскільки перерозподіл через трансфертні платежі є прийнятним в реальному світі лише до певної міри (відповідне законодавство передбачає майже явні обмеження на трансфертні платежі, а відповідні засоби політики здебільшого стосуються перерозподілу громадського чи приватного капіталу), то ціль міжрегіональної рівності може суперечити цілі максимізації агрегованого випуску – цілі ефективності. Тому регіональні стратегії слід формулювати і втілювати у світлі взаємозв'язків між агрегованою ефективністю та міжрегіональною рівністю. Чисельний аналіз таких взаємозв'язків з урахуванням даних економічної системи є досить складною науково-практичною проблемою управління для осіб, які розробляють рішення [3].

Для **розв'язання проблеми** доцільно розробити загальну методологію побудови чисельних взаємозв'язків між агрегованою ефективністю та міжрегіональною рівністю і знайти такі взаємозв'язки для можливих ситуацій у статичній системі.

Виходитимемо з простих припущень: 1) існує два види виробничих факторів (входів) – праця (labor) L і капітал (capital) K ; 2) входи і вихід (випуск) є однорідними і вимірюваними у фізичних одиницях; 3) випуск кожного регіону є функцією входів, фізично розташованих у цьому регіоні. Для регіону як відкритої системи випуск залежить як від входів у межах регіону, так і входів за його межами. Прикладом такого входу є транспортна інфраструктура: якщо ця інфраструктура стає кращою в інших регіонах, то випуск даного регіону лише виграватиме. Оскільки цей вираш не стане вирішальним для випуску даного регіону, то припущення 3) не видається надмірним.

Зазвичай припускають, що виробнича функція має властивості додатності граничної продуктивності за кожним входом і зменшуваності граничного рівня заміни між входами. Якщо капіталом регіону i володіють виключно резиденти регіону, які не мають інших капітальних активів, то дохід x_i на душу населення дорівнює відношенню регіонального випуску X_i до чисельності населення цього регіону. Обчислення такого доходу слід модифікувати, якщо перед перерозподілом входів для поліпшення міжрегіональної рівності існує власність резидентів регіону на капітал за межами даного регіону.

При вищезазначених припущеннях у координатах (L, K) побудуємо ізокванти X_i кожного регіону. Оскільки населення загалом становить порівняно сталу частку робочої сили, то локуси (геометричне місце точок) однакових величин x_i можна будувати у тих же координатах як радіальні криві, які починаються у точці $(0, 0)$.

Висновки. Методологія оптимізації виробничих функцій дозволяє розробляти шляхи розв'язання проблеми ефективності й рівності.

Література

1. Dorfman R., Samuelson P.A., Solow R.M. Linear programming and economic analysis. – New York: McGraw Hill, 1958.
2. Samuelson P.A. Foundations of economic analysis. – Cambridge, MA.: Harvard University Press, 1947.
3. Mera K. Efficiency and equalization in interregional economic development. PhD thesis. – Cambridge, MA: Harvard University, 1965.